

GROOT SPINNEWEB IN GRONINGEN

ABSTRACT

A very large spider web was observed in April 1998. The isolated web covered the vegetation over a distance of appr. 25 m. There were thousands of spiders in the web. Most belonged to *Oedothorax retusus* (Westring), a few to *O. fuscus* (Blackwall). The weather was not typical ballooning weather: a heavily clouded sky, some drizzle in the afternoon, a mean temperature of 8° C, and a maximum temperature of 10° C. Probably true "ballooning" did not take place, but the driving force behind the phenomenon must have been the same: an extremely high population density in a grassy bank along a path in this public park in the town of Groningen.

Waarneming

"Ik wist niet wat ik zag." Een kop in het Nieuwsblad van het Noorden van 29 april 1998. Een stuk landbouwplastic? Een flard vitrage? Het bewoog met de wind, maar maakte geen geluid. Sybren Dusseljee wandelde s'middags in het natuurpark Noorddijk aan de NO-kant van de stad Groningen en toen hij het geheel van nabij beschouwde bleek het een spinneweb te zijn, dicht geweven en vol kleine spinnen. Eén groot web, daar omheen niets. Nieuwsgierig van aard als hij is ging hij vervolgens op zoek naar de achtergrond van dit merkwaardige verschijnsel. Eerst werd de pers ingelicht over

deze vreemde ontdekking. Verschillende kranten besteedden er ruime aandacht aan. Via het Natuurmuseum in Groningen kwam het contact met het museum in Leiden tot stand. Uit de opgewonden beschrijving maakte ik op, dat het mogelijk iets bijzonders was, iets meer dan gewoon herfstdraden over de vegetatie. In de pers werd die opmerking flink uitvergroot. Ik moest net op reis (wat waar was), daarna zou ik naar Groningen afreizen om het wereldwonder zelf te aanschouwen. Bij mijn terugkomst in Nederland bleek er van een web geen sprake meer te zijn. Wel waren er bodemonsters genomen en daaruit spinnen verzameld, en er waren foto's gemaakt. Die foto's geven een goede indruk van het effect van dit enorme web van bijna 25 m lengte dat over de vegetatie lag. De waarneming vond plaats op 1 april 1998, maar er is beslist geen sprake van een grap. De spinnen waren er met duizenden.

De soorten

Alle verzamelde exemplaren bleken te behoren tot het geslacht *Oedothorax*, en met een enkele uitzondering tot *O. retusus* (Westring); een paar exemplaren behoorden tot *O. fuscus* (Blackwall). Alles bij elkaar was het dus een *Oedothorax* product. *Oedothorax*-soorten komen meestal in grote dichtheden voor onder instabiele omstandigheden, met name *O. retusus* en *fuscus*. Beide soorten zijn bij uitstek verstoringsspinnen, en ik heb ze ooit ook wel eens die Nederlandse naam meegegeven toen er behoefte was aan een populaire naam. Grote aantallen zijn niet vreemd bij deze soorten. Bij onderzoek in de Blauwe Kamer met behulp van vangpotten bleek bijna een kwart van de gevangen spinnen tot *Oedothorax* te behoren (Van Helsdingen, 1997).

Poging tot verklaring

De vraag is of hier sprake is geweest van het bekende fenomeen van verplaatsing door de lucht aan draden, de "aerial dispersal". Dit treedt meestal op bij weersomstandigheden met weinig of nauwelijks wind en thermiek door het opwarmen van de bodem, maar daar was op dat moment geen sprake van. Het was zwaar bewolkt, er was motregen die middag, en die ochtend was het eigenlijk van hetzelfde laken een pak. Er lag toen een drukverdeling boven West-Europa, dat nauwelijks van zijn plaats

kwam. Een dicht wolkendek, hoge luchtvochtigheid, een gemiddelde temperatuur van 8° C en een maximum van 12° C. Massale dispersie door middel van zweven aan draden is niet waarschijnlijk onder dat soort omstandigheden. Het hoog op de poten lopen en draden produceren is trouwens niet waargenomen (vooral omdat er op dat moment geen waarnemer in de buurt was) en de melding betrof alleen het grote web. Wel is op de foto waar te nemen, dat alle spinnen op het web lopen.

De aantallen mogen dus niet verbazen, maar de bouw van het enorme "web" wel. Waarschijnlijk heeft de grote populatiedichtheid geleid tot het opzoeken van hogere delen en het spinnen van draden, maar kon door het uitblijven van thermiek niet worden gevlogen.

Literatuur

Helsdingen, P.J. van, 1997. Floodplain spider communities. Proceedings of the 16th European Colloquium on Arachnology, Siedlce: 113-126.

Tekst: Peter van Helsdingen

Foto's: Sybren Dusseljee